

момент та погодних умов. Для уникнення перевірок вантажу на кордонах проміжних країн між країнами відправлення і призначення, необхідно мати TIR Carnet (книжку МДП), що мінімізує паперову роботу на кордонах та скорочує час доставки.

4) Прибуття вантажу в країну призначення. Після перетину кордону країни призначення товари повинні бути розміщені на митниці для імпортного очищення, щоб перевірити документацію та за необхідності фізичної перевірки товару. Важливо також враховувати правила кожної країни чи економічної зони, щоб не порушити їхнього законодавства. Якщо необхідна документація товару що транспортується недоступна для оформлення товари будуть утримуватися на митниці. Після завершення імпортного очищення товар транспортується до місця призначення

5) Доставка товару в пункт призначення. Після того, як вантаж прибуде в узгоджене місце перевізник доставляє товар імпортеру або компанії, яка буде відповідати за його розвантаження [3].

Велика кількість різних типів вантажу потребує широкої варіації автомобілів для задоволення потреб клієнтів. Різноманітність типів транспортних засобів дозволяє здійснювати вибір автомобіля залежно від виду вантажу, його обсягів, економічності транспортного засобу та способу організації транспортування тощо [4].

Перелік використаних джерел:

1. Міжнародні перевезення: особливості організації. URL: <https://www.golovbukh.ua/article/6113-qqq-17-m3-03-03-2017-organzatsya-mjnarodnih-perevezen> (Last accessed 24.01.2023).

2. Насанчук О. Види та умови страхування вантажів. Офіційний сайт BritMark Insurance Brokers. URL: <https://brit-mark.com/ua/articles/vidyi-i-usloviya-strahovaniya-gruzov> (Last accessed 24.01.2023).

3. International Road Transport. URL: <https://maritimasureste.com/en/land/road-internacional> (Last accessed 24.01.2023).

4. Марченко В.М., Шутюк В.В. Логістика: Підручник. К.: Видавничий дім «Артек», 2018. 312 с.

Ольга Копилова

Одеський національний морський університет

Катерина Пічугіна

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

м. Одеса

ВИТОКИ ФОРМУВАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОДЕЛІ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

В сучасних умовах неможливо недооцінити важливість всебічно розвинутого фінансового ринку, що виконує всі покладені на нього функції в

повному обсязі. Особливо це проявляється в умовах глобалізації та конвергенції фінансових ринків на регіональному рівні. Яскравим прикладом виступає єдиний фінансовий простір Європейського Союзу, його інститути та принципи функціонування. Але саме в цих умовах найбільше проявляються особливості національних фінансових ринків, що можуть не лише гальмувати інтеграційні процеси, а й взагалі їх унеможливити. Це визначає важливість розуміння специфіки національної моделі фінансової системи та передумови її еволюції. Німецька економіка є не лише «локомотивом» Європейського Союзу, а й вважається однією з провідних економік світу, еталоном реформ для багатьох країн, що розвиваються. Оскільки Україна вибрала європейський шлях розвитку, дуже важливим є вивчення витоків формування німецької моделі фінансового ринку як еталону.

На сучасному етапі з позиції теорії та практики у системі світового ринкового господарства виділяють чотири основні типи моделей фінансових систем: банкоцентричну, ринково орієнтовану, змішану та ісламську [1, С. 6]. Банкоцентрична модель має багато назв: банківська, континентальна, європейська, німецька тощо. Також існує думка, що німецька модель фінансової системи притаманна майже усім країнам континентальної Європи, Японії, Індії та Індонезії, що свідчить про досить умовний підхід до моделювання [2]. Однак, взірцем банкоцентричної моделі виступає німецька фінансова система.

Визначимо головні ознаки німецької моделі: стабільне домінування банківського кредитування в структурі фінансування підприємств; зрощування акціонерного та банківського капіталу; низький показник free float на фондовому ринку; концентрація власності у середніх та великих акціонерів при значному їх перехресному володінні; інсайдерська модель корпоративного управління.

Формування базису будь-якого фінансового ринку (як складової фінансової системи) залежить не лише від поточних інституціональних чинників, а й від історичних передумов. Саме історичні фактори визначають сучасне сприйняття та структуру фінансових інструментів, схильності до ризику, принципи корпоративного управління, що є дуже мало досліджуваним в сучасній науковій літературі. Тому проаналізуємо, яким чином історія Німеччини (та держав, що існували на її сучасній території) вплинула на формування її сучасної моделі фінансового ринку. Вся історія Німеччини - це історія нескінченної гонитви за лідером, при цьому перегони що століттями не завершувались успіхом.

Бурхливий розвиток банківської справи у німецьких князівствах відбувся у 15-16 ст. та був зумовлений двома головними чинниками: величезні амбіції феодалів та обсяги видобутку срібла досягли загальноєвропейських розмірів. Це дозволило:

- феодалам витрачати величезні боргові кошти для утримання армії та купівлі предметів розкоші;
- феодалам повертати борги за рахунок видобутих надр;
- торговельно-банківським будинкам Фуггерів, Вельзерів, Гахштеттерів, Баумгартенов, які позичали численних феодалів під заставу їхніх надр, дуже активно розвиватись та розширювати свою присутність в інших країнах.

Розвиток фінансових інструментів відбувався повільно з огляду на декілька чинників: бюргери негативно ставилися до спекулятивних операцій, що в той час мали форму продажу духовних посад, стягування податків і т.ін.; відсутність колоніальної торгівлі; жорстка система класових привілеїв. Саме це заклало фундамент сучасної німецької фінансової системи.

Ще одним важливим фактом, що вплинув на формування німецької моделі фінансового ринку, була епоха грюндерства початку 1870-х рр. Вона призвела до масового неупорядкованого створення низки акціонерних товариств, страхових та транспортних компаній, банків, торгових контор, виставкових центрів тощо [3, С. 19]. За період 1800-1870 рр. на територіях Німецької імперії було засновано всього 500 акціонерних товариств, за період 1870-1875 рр. виникло вже 950 нових акціонерних товариств. Нестача капіталу зробила грюндерство в цей період особливо бурхливим, а створені компанії особливо нестійкими. Характерною особливістю стало безпосереднє залучення до грюндерства представників органів влади, мілітаризація економіки зробила промислові підприємства виключно залежними від військових замовлень. Все це супроводжувалось неконтрольованою емісією цінних паперів, біржовими спекуляціями, створенням підставних компаній, низкою фінансових шахрайств [4]. Таким чином з'явилось сприйняття акціонерних товариств як ненадійного, сумнівного та корумпованого підприємництва.

Нарешті, після закінчення епохи грюндерства, почалась епоха монополістичних об'єднань у формі картелів. За період 1879-1890 рр. їх кількість збільшилась з 14 до 210 [5]. Ці об'єднання були дуже мобільними, як за часом свого існування, так і за складом та кількістю учасників. Ця мобільність складу монополій, постійна боротьба за перспективні компанії, ризик втрати контролю над підприємством, стали однією з причин того, що німецькі підприємці дуже обережно ставилися до емісії акцій, що можна спостерігати і зараз. Ще одним наслідком монополізації стала традиція емісії корпоративних облігацій як альтернатива банківському кредитуванню в умовах нестійкої банківської системи. Концентрація також відбувалась і в банківській сфері, до 1913 р. поступово сформувалось 5 банківських груп [5].

Схильність до монополізації та зрощування промислового та банківського капіталу знову проявилась під час фашистського режиму. Німеччина під час Другої світової війни була єдиною Західною країною, яка у своїх кредитних справах повністю відмовилася від використання цінних паперів у вигляді акцій. Таку відмову високопосадовці пояснили необхідністю у звільненні більшої частини банківських працівників та економією на витратах обігу. Від простого зберігання цінних паперів, у 1940 р. перейшли до обліку зібраних цінних паперів, при якому акціонерні банки мали право переводити державні боргові зобов'язання на своє ім'я [6]. Після поразки Німеччини на Потсдамській конференції біло прийняте рішення щодо децентралізації економіки Німеччини. Однак, вже починаючи з 1950-х рр. економіка країни знову повертається до концентрації капіталу. Наприкінці 1958 р. 14 найбільших груп монополістів об'єднали капітал в розмірі 21 млрд марок, що дорівнювало 79% всього акціонерного капіталу Західної Німеччини. Приблизно 100 сімей займали керівні

позиції в провідних промислових монополіях та банках, що свідчить про формування інсайдерської моделі корпоративного управління [7, С. 465-466].

Зазначимо, що даний перелік чинників формування німецької моделі фінансового ринку не є вичерпним та дає простір для подальших досліджень. Але ці фактори є взаємопов'язаними та взаємозалежними, формуючи уявлення не лише про історичні події, а й про перспективи розвитку національних фінансових систем за німецькою моделлю.

Перелік використаних джерел:

1. Король М.М. Сутність та особливості функціонування моделей фінансових систем в умовах глобалізації. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. Серія: Економіка і управління. Том 31 (70). № 4. 2020. С. 5-9. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-4-2>

2. Лук'янець О. В. Особливості моделей фінансових систем. *Торгівля, комерція, підприємництво*: зб. наук. пр. Львів : Львівська комерційна академія, 2013. Вип. 15. 210 с. С. 75–79. URL: http://journals-lute.lviv.ua/journal/15_2013/18.pdf (дата звернення 15.01.2024)

3. Бонвеч Б., Галактионов Ю. История Германии : в 3 т. Т. 2: От создания Германской империи до начала XXI века. М. 2008. 672 с.

4. Боднарчук Т., Свідер О. «Політико-економічна доктрина формування національної економіки: з історії розвитку німецької держави». *Економіка та суспільство*. 2023. (50). DOI: 10.32782/2524-0072/2023-50-2.

5. Harding Ch. , Joshua J. Cartels in Europe, 1870–1945: Das Kartellproblem. DOI: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199551484.003.0004>

6. Крозиг Л. Как финансировалась Вторая мировая война. М.: АСТ; СПб.: Полигон. 1998. 528 с.

7. Германская история в новое и новейшее время. Том 2. Под ред. Сказкин С.Д. и др.; Изд-во: М.: Наука, 1970 г. 582 с.

Ірина Чайка

Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ТА СТРАХУВАННЯ В МІЖНАРОДНИХ СПІЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ У ВІДНОВЛЮВАНІЙ ЕНЕРГЕТИЦІ

Управління ризиками та страхування в міжнародних спільних підприємствах у сфері відновлюваної енергетики є ключовими аспектами успішної діяльності в цій галузі. Відновлювана енергетика є однією з найбільш зростаючих галузей у світі, але вона пов'язана зі значними ризиками, які можуть вплинути на фінансову стабільність та розвиток підприємств, оскільки, ризики відновлюваної енергетики можуть включати в себе непередбачувані зміни в законодавстві щодо енергетики та екології, зміни у підтримці від держави та коливання в цінах на енергоресурси. Такі фактори можуть серйозно підірвати